

Collegial: Tidende

for

Danmark og Norge.

Med kongeligt allernaadigst Privilegium.

Nr. 51. Den 19 December 1801.

Trykt i Kjøbenhavn hos Director Johan Frederik Schulz.

Undertegnede ere Redaktører, Forlæggere og Udgivere af
denne Tidende:

Christian Knudsen.

Justitsraad og Deputeret i det
danste Cancellie.

Peter Johan Monrad.

Justitsraad og Departements-
Chef i det danste Cancellie.

Offentlige Foranstaltninger.

Fra den, under 14 Octbr. d. N., angaaende Vaccinationen nedsatte Commission *) er, til det danske Cancellie, indkommet følgende Beretning og Forslag:

P. M.

Efterat Commissionen havde modtaget Hs. kongelige Majestæts allernaadigste Befaling, af 14 October d. N., om at indhente og samle alle til Vaccinationen tjenlige Oplysninger, samt at undersøge og overveje de anstillede Forsøg, for at kunne derefter afgive Betænkning, tilligemed Forslag til de nærmere Foranstaltninger, som i denne Henseende maatte agtes nødvendige for

Hs.

*) See Collegial-Tidenden for d. N. S. 661.

Hs. Majestæts Riger og Lande, har den strax, under 21de næstefter, ved Bekjendtgjørelse i Kjøbenhavns Adresse-Contoirs Efterretninger og de berlingfke Tidender, opfordret de practiserende Læger, som besatte sig med denne Indpødning, at meddele Commissionen deres Forsøg og Erfaringer i denne Sag; men, da i en Tid af 3 Uger ifkun tvende Beretninger vare indkomne, uagtet det er Commissionen bekjendt: at en betydelig Mængde deels var og deels bliver vaccineret; og da den vedblivende store Mortalitet, af de med Vornekopper besængte, synes at kræve hastige Foranstaltninger, have vi troet os pligtige til, under 24 f. M., at igjentage denne Opfordring, hvorefter til Datum 17 Beretninger ere indkomne. Commissionens Medlemmers egne Forsøg og Erfaringer beløbe sig for nærværende Tid til 297, de fleste af mig, Professor Winslow, tildeels anstillede under vores Øine og Tilsyn; de af andre practiserende Læger indberettede, udgjøre ifkun 408; og af samtlige disse, for det meste nøiagtige, Erfaringer, troer Commissionen at kunne drage følgende Slutninger:

1) At Vaccinationen, i det mindste for en Tid, afværger Smitten af de naturlige Kopper; de vaccinerede, som i en Distance af 4, 8 til 12 Uger ere blevene indpodede med de naturlige Kopper, have ikke faaet denne Sygdom; adskillige, som ere blevene vaccine-rede, have ligget i Seng hos dem, der havde de naturlige Kopper, uden at blive anstufne deraf; og, uagtet

den

den nu græsferende farlige Koppe-Epidemie og den i Aviserne seete Opfordring til strax at tilmælde Commissionen, om Noget, der tilforn har været vaccineret, havde saaet de naturlige Kopper, har man ikke bragt noget i Erfaring, som kunde give Mistanke om Anstikkelse af de naturlige Kopper hos dem, der ere blevne vaccinerede. Vel have enkelte Vaccinerede 8 til 10 Dage efter Vaccinationen saaet de naturlige Kopper; men dette troer Commissionen at maatte alene tilskrives en foregaaende Infection, førend Vaccinationen havde gjort sin Virkning. Commissionens Medlemmers egen Erfaring er i øvrigt endnu ikke tilstrækkelig til at bestemme, om Smitten af de naturlige Kopper kan for den hele øvrige Levetid forebygges ved Vaccinationen, hvilket dog udenlandske, især engelske, Erfaringer give Grund til at haabe.

2) At Vaccinationen ikke er forbunden med betydelige Tilfælde, enten paa Indpodningsstedet, naar Operationen skeer ved Punctus, eller paa det øvrige Legeme, da de fleste neppe ere mærkeligen syge, og ifkun enkelte have tydelige feberagtige Bevægelser eller Kirtel-Hævelser under Armene, ligesom og de fleste ikke hindres i, at iagttage deres sædvanlige Forretninger.

3) At den korte Tid af de her i Landet med Vaccinationen anstillede Forsøg ikke hidtil har givet Anledning til Mistanke om: at de Vaccineredes Helbred

skul

skulde have lidt noget ved Indpodningen, eller at andre Sygdomme dermed skulde være blevne frembragte.

4) At Vaccinationen ved spæde og ældre Børn, unge og gamle, sygelige og friske, under Dentitionen og uden for den, synes at gaae frem i den sædvanlige Orden, uden at gjøre nogen Forandring i Helbredet; og endeligen:

5) At Kæpopper eller Vacciner ikke smitte paa anden Maade, end ved umiddelbar Berørelse af Materien.

Uagtet nu disse anførte Omstændigheder synes meget at tale til Fordeel for Vaccinationen, og uagtet de ere aldeles overeensstemmende med Massen af engelske, franske og tyske Erfaringer, saa forbeholder Commissionen sig dog, i sin Tid at indsende til det kongelige danske Cancellie de videre og nøiere Resultater af dens egne og andre danske Lægers samlede Sagttagelser og Erfaringer, som først i Tidens Længde kunne gjøres og opnaaes, og som alene kunne give denne vigtige Sag ogsaa her i Landet den fuldkomne Grad af Bished. Imidlertid synes den nu herskende dræbende Kopper-Epidemie, som, omendstjondt den lidet aftager, dog endnu vedbliver at være meget ødelæggende, at kræve hastigere Hjælpemidler til at standse, eller dog at formindste denne fordærvelige Landeplage. Dette er ogsaa Anledningen til, at Commissionen allerede nu fremkommer med nogle foreløbige Forslag, som kunne tjene til dette Niemeed.

Commissionen troer ikke, at Hs. Majestæts Bliisdom vil nogenfinde ved almindelige Befalinger eller Evangsmidler forpligte nogen til at underkaste sig Vaccinationen, saa velgjørende dens Virkninger endogsaa maatte være; imidlertid synes dog den Deel af Almuen, hvis Mangel paa Oplysning, indskrænkede Vilkaar, Mangel af Pleie, Tilsyn og Bequemmelighed, Fordomme, samt vrang og skadelige Behandling i Sygdoms-Tilfælde, især trænger til Veiledning, og blandt hvilken især Kopperne ere dødelige, at fortjene Regjeringens Opmærksomhed og faderlige Omfarg. Commissionen troer derfor, at denne Deel af Almuen meest trænger til at opmuntres til Vaccinationen, og giver sig derfor den underdanige Frihed herved til det kongelige danske Cancellies nærmere Overveielse og kraftige Understøttelse, at indstille følgende Forslag:

1) At ved alle Divisionerne og Regimenterne maatte nøie undersøges, hvor mange af Mandskabet, samt deres Hustruer og Børn, ikke have havt Kopperne, og at disse maatte, ved venstabelige Overtalelser af deres Chefer, Officerer og Chirurger, opmuntres til Vaccinationen, hvilket i Engelland næsten almindeligen er skeet, da, f. Ex., hele Garden blev, efter Hertugen af Yorks Foranstaltning, paa eengang indpødet. Tjenesten vilde der ved heller ikke lide, da neppe nogen vilde en eneste Dag afholdes fra sine sædvanlige Forretninger.

2) Mandskabet paa de til lange Reiser bestemte

Elite,

Skibe, som til Grønland, Island, Finmarken, Færøerne, Ost- og Vestindien, samt Guinea, maatte paa samme Maade behandles, saa meget mere, som Kopperne, efter hvad vi have bragt i Erfaring, ere i afvigte Aar indbragte til Grønland ved nogle Gangflæder, som en Grønlander hemmeligen havde tilhandlet sig paa en Hvalfanger, og have i nogle Districter ikkun sparet et lidet Antal af Beboerne.

3) Samme Undersøgelse maatte skee ved Fattigvæsenet her i Staden af Districts-Directionen blandt Almisse-Lemmer, og Indpodningen af Fattigvæsenets Districts Chirurg foretages.

4) Det samme maatte iagttages ved alle offentlige Lære-Anstalter, især ved dem, hvori der gives fri Underviisning.

5) At enhver af den ringere Stand og af Almuen her i Staden, som ikke er forsynet med sin egen Læge, frit kunde indpodes uden Bekostning paa de Dage og Timer, samt det Sted, som til den Ende maatte i Aviserne bekjendtgjøres. Commissionen foreslaaer hertil Candidatus Chirurgiæ Wilhelm Stebuss, kongelig Under-Chirurg ved det norske Livregiment til Fods, samt Almannensis hos mig, Professor Winslow, som har megen Øvelse i dette Fag, til ikke alene at forrette Vaccinationen under Commissionens specielle Opsyn, men ogsaa, saa meget mueligt, at følge Sygdommens Gang, samt at samle og conservere Vaccinations-Materien til videre Brug

Brug og Forsendelse, for hvilket ham da maatte tillægges et aarligt pæsende Honorarium.

6) For at udbrede Vaccinationens velgjørende Virkninger ogsaa paa Landet og i Provindserne, vilde det være ønskeligt, at Stiftamtmand, Amtmand og Borgogodseiere, samt Biskopper, Præster og Skoleholdere, bleve anmodede om at anbefale Vaccinationen i deres Virkefæds. Commissionen tvivler ikke paa Hr. Biskop Walles kraftige Understøttelse af denne Sag, da hans egne Børn ere blevne vaccinerede; ei heller paa Lægernes villige Medvirkning til at forrette Vaccinationen, især om det maatte behage Hs. Majestæt, at lade til Lægerne paa Landet udbetale en liden Præmie for hver 20, som beviisligen maatte med Held være blevne vaccinerede blandt Almuen.

7) Alle Læger, saavel her i Staden, som i Provindserne, der have foretaget, eller herefter iværksætte nogen Vaccination, maatte paalægges, hver 3die Maaaned at tilstille Commissionen saavel Lister over de Vaccinerede, som Resultatet af deres Erfaringer i denne Henseende.

Dette er hvad Commissionen troer at kunne nu for Tiden foretages i denne Sag; i øvrigt har den forudsæet, at, saafremt Vaccinationen ikke paa det Omhyggeligste blev fortsat, vilde den inden kort Tid standse, samt gjøre en ny og usikker Forordning af Koppematerie fra andre Steder nødvendig. Jeg, Professor Winslow, har

har derfor, efter Commissionens Anmodning, ikke alene hver tiende Dag indpodet alle dem, der have maldt sig hos mig, men ogsaa conserveret Vaccinations-Materien i dertil indrettede Glas, for at kunne sikkert forsendes, hvilket ogsaa allerede er skeet saavel til mange Steder her i Landet, som til Sverrige.

Kjøbenhavn, i den angaaende Vaccinationen aller-
naadigst anordnede Commission, den 5 Dec. 1801.

Aaskov. Guldbrand. Callisen. Winslów. Wiborg.

Efterat denne Sag fra Cancelliet har været Hs. Majestæt forelagt, har det behaget Allerhöfstsamme at bifalde samtlige af Commissionen gjorte Forslag, samt at befale, at det Hele skal meddeles det tydske Cancellie.

I Forbindelse med de nyeligen gjorte Bestemmelser for Officerer Uniformen ved Landmilitair-Etaten, er det anordnet, at alle med Pension, og med Tilladelse at bære Arméens Feldttegn, i Naade afskedigede Officerer, ei erholde nogen Foranbring i deres Uniform, men at denne forbliver saaledes, som hidindtil har været fastsat, undtagen i Henseende til de ved allerhöfste Resolution, af 6 s. M., befalede Distinctions-Epauletter, af hvilke dog disse Officerer ikkun bære een Epaulet paa den høire Skulder.

Under Dags Dato ere samtlige Stiftamtmand og Amtmænd, som have Kjøbstæder under sig i Nørre-Jylland, fra det danske Cancellie blevne tilfærvne saaledes:

N. N.

Da de fleste Kjøbstæders Beliggenhed gjør det nødvendigt, at der, til at forsvare dem i Krigstider, især for pludseligt Overfald af Rapere, oprettes Sæebatterier, hvis Betjening udfordrer flere Artillerister end det kongelige Artillerie-Corps, naar Ufred indtræffer, vil kunde undvære; der ogsaa, for at vedligeholde Communicationen imellem Sæebatterierne og Kjøbstaden, behøves lette Tropper, som igjen kunde stytte sig paa den i Kjøbstaden værende 2den Afdeling; saa har Hs. Majestæt ikke alene med særdeles Velbehag ladet sig foredrage den Beredvillighed, hvormed endeel Kjøbstæders Indvaanere have bidraget til Oprettelsen af deslige frivillige Artillerie- og Jæger-Corps'er, men Allerhøiøstsamme har endog, for at give disse Corps'er destomere Fasthed og Varighed, samt paa det at der af samme, i Tilfælde af Ufred, kan frembringes den størst muelige Nytte, ved Resolution, af 13 f. M., allernaadigst befælet, at følgende Puncter skulle tjene til Regel ved deres nærmere Organisation: 1) De i Nørre-Jyllands Kjøbstæder oprettede frivillige Jæger- og Artillerie-Compagnier benaades med allerhøieste Sanction, som Dele af Borgervæbningen. 2) Ethvert af disse Compagnier skal bestaae af et vist Antal Nummere; og skal det Antal, som nu findes,

læg-

lægges til Grund. Dette Antal maa ikke overskrides, med mindre Overøvrigheden (Stiftamtmanden eller Amtmanden) ved allerunderdanigst Forestilling godtgjør, at flere Nummere bør antages; hvorom da kan ventes alderhøieste Resolution. 3) Jæger- og Artillerie-Compagnierne skulle have Officerer og Under-Officerer. Naar Jæger-Compagniet bestaaer af 20 Mand, og Artillerie-Compagniet af 16 eller derunder, da ansættes kun een Officeer ved hvert Compagnie; men, bestaaer det første af flere end 20 indtil 40, og det sidste af flere end 16 indtil 32 Mand, da ansættes 2de Officerer ved hvert Compagnie. Ere Compagnierne endnu større, da ansættes 3de Officerer ved ethvert af dem. Naar der ere 2de eller flere Officerer ved et Compagnie, kaldes den øverste af dem Capitain. Disse Officerer have lige Rang med de øvrige Borgerofficerer; dog ansees Capitainen ved Artilleriet som den yngste Capitain ved Borgervæbningen, naar der ved samme i een Bye ere flere Capitainer. Capitainen ved Jægerne rangerer med Capitainen ved Artilleriet, efter deres Anciennitet. De øvrige Officerer, ved Artilleriet og Jægerne, rangere med Borgerofficererne. For enhver Officeer ansættes 2de Underofficerer. Ethvert Jæger-Compagnie skal have en Hornblæser, som for den Tid, hvori han bruges, lønnes af Ræmmerkassen; ligesom han og paa denne Kasses Bekostning skal nyde Underviisning hos den nærmeste Infanterie-Garnison, som har Hornblæser, naar han

han ikke mere beqvemt kan blive underviist; og fulle Infanterie-Regimenterne hertil være Borgermilitairet behjælpelige. For en Hornblæfers Underviisning skal betales 4 Rdlr. Det skal i øvrigt ikke være bemældte Compagnier formeent, paa egen Bekostning, at holde og lade oplære flere Instrumentister. 4) Officererne og Underofficererne ved Artillerie- og Jæger-Compagnierne, ansættes af Overøvrigheden paa samme Maade, som de andre Borgerofficerer; dog bør det især paasees, at Lyft, Rundskab og nogen Formue, saa meget mueligt, findes forenede hos dem, som dertil vælges; saa og at disse kunne nyde de Underhavendes frivillige Tillid. Ingen maa herefter ansættes som Artillerie Officeer, førend han har aflagt Prøve paa sin Duelighed til at omgaaes et Batterie. Saavel Artillerie, som Jæger-Compagnierne, staae under Stadscapitainen eller Stadshauptmanden og Borgeranen. 5) Til Jægere bør vælges raske unge Mennesker, især saadanne, som have Evne til at mundere sig selv. I Henseende til Artillerister skal det paasees, at dertil vælges Borgere, Borgersønner og saadanne Indvaanere, som kunne formodes at blive i Byen. Og er det desuden gavnligt, om disse tillige have lært et Haandværk, der paa nogen Maade staaer i Forbindelse med Artillerievæsenet; saasom, om de ere Tømmere, Smede eller Smede. 6) De borgerlige Artilleristers Bevæbning skal være ligesom Armeens Artilleristers, og skal leveres paa det Offentliges Bekostning.

Artilleristernes Mundering skal bestaae af en graa Trøie med mørkelaae Opplage og Krave, samt mørkeblaae Pantalons, en rund Hat med en sort Hjør og korte Støvler.

(Slutningen følger.)

Forgivning.

Ved Placat fra General-Postamtet, af 15 d. M., er bekjendtgjort: at Bognmændene i Danmark fremdesles, Indtil Udgangen af Aaret 1802, maae oppebære den i Placaterne, af 28 Nov. f. A. og 26 Jan. d. A., bevilgede Forhøielse i Bognmands-Taxterne; og paa det at Postkassen kan erholde Erstatning for denne Forhøielse, har Hs. Majestæt beselet, at de ved kongelige Resolutioner, af 25 Oct. 1799 og 21 Nov. 1800, paa budne Forhøielser i Taxten for de med Pakkeposten sendende Sager, nemlig for de Sager, der taxeres efter Vægten af een Hjerdedeel, og for Sølvbarrer, Sølvmyndt, Guldstænger og Guldmyndt, saavelsom andre Kostbarheder af een Trediedeel, samt for de med Pakkeposten følgende Rejsende af 2 Ell. mere pr. Mil, fremdesles skal vedvare indtil Udgangen af Aaret 1802.

Blandede Efterretninger.

Den 16de d. M. ere følgende benaadede med Dannebrog Ordenen: Vice-Admiral J. B. Wintersfeldt, Vice-Admiral J. P. Blengel, Vice-Admiral H. E. Raas,

Kaas, Hofmester J. L. Brochenhuus, hos Hde. K. H. Kronprindsesse Maria; Hofmester P. M. J. Buchwald, hos Hde. K. H. Hertuginde Lovisa Augusta; Amtmanden over Møns og Nyekjöbing's Amt, Kammerherre de la Calmette; Kammerherre og Generalmajor Walterstorff, 1ste Directeur i General-Postamtet; Ministeren i Berlin, Kammerherre og Generalmajor Grev Baudissin; Stats-Secretairen, Kammerherre Grev Bernstorff; Generalmajor Peymann, commanderende Ingenieurmajor i Holsteen; Generalmajor H. E. Peymann, Deputeret i Generalitetet; Generalmajor Leth, Commandant i Kjøbenhavn; Generalmajor Grev Danneberg-Lowendahl, Minister i Petersborg.

Med Resolution, af 11 d. M., har Hs. Majestæt allernaadigst bestemt, at General-Auditeur og Admiralitets-Deputeret, L. Nørregaard, skal have Rang med Conferentsraader, og hans Charge, saavelsom samtlige kongelige General-Adjutanter, herefter have Rang med Commandeurer i Søs-Etaten; dog at disse ingen videre Anciennitet erholde, end den deres øvrige Stilling i Etaten giver dem.

Den 18de d. M. er General-Auditeur M. O. Sommerhjelm tillagt kongelig Befaling, at tiltræde Aagshuus Stifts Overret, som Assessor, saa ofte Ju-

stitiarius i Retten finder hans Nærværelse fornøden, og hans andre Embeds-Forretninger tillade det.

Under 11 d. M. er det tilladt Tradslateur H. G. Sveistrup af Kjøbenhavn, at holde offentlige Forelæsninger over de nyere Sprog.

Under 12te d. M. er det tilladt Ferzi, som henhører til det cazortiske Selskab i Kjøbenhavn, dagligen, for Betaling, at forevise optiske Forestillinger for Publicum, imod at give 10 Procent af Indkomsterne til de Fattige. Ligeledes er det, Dags Datum, under samme Forpligtelse, tilladt Tegnemester J. L. Tenler, i 6 Uger at forevise for det kjøbenhavnske Publicum: a) Et chinesisst Fyrværkerie i Transparent, bestaaende af 8 Stykker. b) Batallien af 2den April, malet i Transparent; og c) endeel optiske Stykker.

Ledige Embeder.

Under det danske Cancellie: Nyeekjøbing og Nærvig Sognekald i Sjælland, 360 Rdlr.; Skudsnæs Sognekald i Christiansands Stift, 266 Rdlr., deraf svares 200 Rdlr. i aarlig Pension til den entledigede Sognepræst.

Be=

Befordringer og Afgang.

Under det tydske Cancellie: Den 11 Decbr. er Diaconus i Krempe, A. Koster, confirmeret til Archidiaconus sammesteds. Den 12te. Cand. Juris J. H. A. Schrader, i Kiel, beskikket til Underrets-Advocat.

Under Departementet for de udenlandske Sager: Den 11 Decbr. er den hidtilværende Legationssecretair ved det engelske Hof, Legationsraad Schönborn, efter Ansøgning, i Naade entlediget fra sin Post med Pension, og den ved det kongelige General-Handelscommissariat i Paris ansatte Secretair, A. Gyldepalm, i hans Sted udnævnt til Legationssecretair ved bemældte Hof.

Under Generalitetet: Den 11 Decbr. er den Deputerede i Generalitets- og Commissariats-Collegiet, General-Krigscommissair Hassler, forundt Rang med Conferentsraader. Ved det 1ste aggershusiske Infanterie-Regiment, Prem. Lieutenant v. Hagemann beskikket til Capitain og Compagnie-Chef; Prem. Lieutenant v. Nissen forflyttet fra de Nationale til det gevorbne Compagnie; Sec. Lieut. v. Lüchow beskikket til Pr. Lieut. ved de Nationale; den ved disse staaende Sec. Lieut. v. Riis forflyttet til Grenadeer-Comp., og Fændrik v. Abelsstedt udnævnt til Sec. Lieut. ved de Nationale. Compagnie-Feldtsjæf J. A. D. Ritterling beskikket til Batalions-

lions-Chirurg ved det andet aggershusiske Infanterie-Regiment.

Under Admiralitetet: Den 4 December er forrige Cancellist, nu Postmester, T. Mørk, forundt Krigs-Cancelliesecretairs Character, og H. F. Godske ansat til Copiist i Søe-Statens Revisions Contoir. Den 18de er Commandeur O. Lütken avanceret til Contre-Admirals Character; Commandeur-Capitain Herbst til Commandeurs; Capitainerne Gyldenseldt og Nisbrich til Commandeur-Capitains; Capitain-Lieutenanterne Baron Holstein, Egede, M. E. Ulrich og Fabritius Tegnagel til Capitains, og Premier-Lieutenanterne Munk, Lillienfjeld, Kruse og Mossin til Capitain-Lieutenants-Characterer.

Under Rentekammeret: Den 11 Decbr. ere Sec. Lieutenant og Adjutant ved Livgarden til Hest, P. E. F. v. Bardenfleth, Sec. Lieutenanterne á la suite ved samme Garde, E. v. Juul og J. v. Qvalen, samt Fændrikkerne ved Livgarden til Fods, E. Baron v. Rantzau og E. R. v. Holstein, udnævnte til Kammerjunkere. Den 16de. Adjunct i Landmaalings-Archivet, E. F. Hørberg, efter Ansøgning, i Naade entlediaet, samt forundt Character af Kammer-Assesser, og Carte-Dessinateur J. Johnsen udnævnt til at være tillige Adjunct ved Landmaalings-Archivet.

K e t t e l s e .

Foruden det, om Stiftamtmandenes og Amtmandenes Uniformer allerede bekjendtgjorte, maa endnu tilføies, at disse Embedsmænd skulle have en sort Cocarde paa Hatten til den daglige Mundering, og at Gehængen til Stadsmunderingen skal være af matte Guldtresser.